

23.3.2023

VN/2773/2023

Jakelun mukaan

Öljysuojarahaston vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistaminen ja ympäristöministeriön tilinpäätöskannanotto

Ympäristöministeriö vahvistaa, asian oltua valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan valmistelevalle käsittelyssä, öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 23 §:n 2 momentin nojalla öljysuojarahaston vuoden 2022 tilinpäätöksen.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:ssä tarkoitettuna tilinpäätöskannanottona ympäristöministeriö lausuu seuraavasti:

1) Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Ympäristöministeriö seuraa öljysuojarahaston tuloksellisuutta ja sen kehittymistä. Tuloksellisuutta kuvaavat tunnusluvut osoittavat toiminnan asianmukaisuuden.

Ympäristöministeriö ei tee öljysuojarahaston kanssa tulossopimusta, mutta asettaa tilinpäätöskannanotoissaan sille tavoitteita. Vahvistaessaan öljysuojarahaston tilinpäätöksen vuodelta 2021 ympäristöministeriö esitti, että öljysuojarahaston tulisi jatkaa maksuvalmiutensa kehittymisen seuraamista tarkasti ja pyrkiä käytettävissä olevien varojen rajoissa tasapuolisesti varmistamaan kunkin alueellisen pelastuslaitoksen öljyntorjuntavalmiuden säilyminen. Öljysuojarahaston tuli pelastuslaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä ja ohjeistuksella edesauttaa pelastuslaitosten selviämistä tilanteessa, jossa korvausten myöntämisedellytykset olivat muuttuneet olennaisesti. Hyvien yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen torjunnasta vastaavien eri viranomaisten, ELY-keskusten ja rahaston välillä tulisi myös kiinnittää huomiota. Edellisten vuosien tapaan ministeriö asetti korvaushakemusten osalta tavoitteen korvaushakemusten käsittelystä keskimäärin kuudessa, ja puolessa tapauksista neljässä kuukaudessa.

Öljysuojarahaston toiminnan tuloksellisuus hakemusten käsittelyajalla mitattuna parani hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden aikana annetuista päätöksistä 93,8 prosenttia tehtiin neljässä kuukaudessa ja 98,5 prosenttia päätöksistä viimeistään vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Keskimääräinen käsittelyaika oli 2,4 kuukautta. Tulokset pysyivät lähes samoina vuoteen 2021 verrattuna, jolloin 92 prosenttia päätöksistä tehtiin neljässä kuukaudessa ja 99 prosenttia hakemuksista ratkaistiin vuoden sisällä saapumisesta. Keskimääräinen käsittelyaika oli tuolloin 2,5 kuukautta.

Öljysuojamaksun määräaikainen (2010-2015) korotus ja eräiden öljyntorjuntavalmiuteen kuuluvien hankkeiden viivästyminen ovat yhdessä kasvattaneet öljysuojarahaston oman pääoman 9,24 miljoonaan euroon.

Öljysuojarahaston varat on pitkälti sidottu ennakkopäätöksillä öljyvahinkojen torjunnan hankintoihin. Öljysuojarahastosta annetun lain 17 §:n mukaan kustannuksiltaan yli 85 000 euroa ylittävän yksittäisen torjuntakalustohankinnan korvaaminen alueen pelastustoimelle edellyttää, että öljysuojarahaston hallitus on etukäteen hyväksynyt hankinnan. Rahaston sitoumukset ovat kaikkiaan 5,62 miljoonaa euroa. Lisäksi talousarviosta vuonna 2019 siirretty 2,9 miljoonan euron määräraha, joka on käytettävä öljyn pilaamien maa- ja pohjavesialueiden kunnostamiskustannusten korvauksiin, käytettiin vuoden 2022 aikana loppuun. Kertomusvuonna rahastoon siirrettiin valtion talousarviosta 4 milj. euron määräraha, jolla saatiin katettua alueellisten pelastuslaitosten ylläpito- ja koulutuskustannukset, jotka olivat kertyneet vuodelta 2021 ja jotka maksetaan hakemuksesta aina jälkikäteen.

Öljysuojarahasto on rahoitustilanteensa heikennyttyä antanut vuoden 2022 aikana useita kohdennettuja tiedotteita, joilla se on pyrkinyt pitämään pelastuslaitokset ja ELY-keskukset perillä tilanteestaan ja korvausten myöntämisen edellytyksistä. Covid-19-pandemian vuoksi erilaiset koulutus- ja muut tapaamiset pelastuslaitosten, ELY-keskusten ja muiden yhteistyötahojen kanssa on järjestetty etäyhteydellä. Yhteydenpito sähköpostitse on sen sijaan ollut tavallista vilkkaampaa.

Tilinpäätöskannanottonaan ympäristöministeriö toteaa, että öljysuojarahaston hallitus on toiminnassaan riittävästi ottanut huomioon vuoden 2021 tilinpäätöksen vahvistamiseen liittyvät tavoitteet ja on saavuttanut myös asetetut käsittelyaikataivoitteet.

2) Ovatko käytetyt tuloksellisuuden raportoinnin perusteet ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaisia sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Öljysuojarahaston toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat oikeita, riittäviä ja selkeitä. Öljysuojarahaston tuloksellisuuden seuranta on järjestetty luotettavalla tavalla. Tuloksellisuustiedot on tuotettu rahaston kirjanpidosta ja avustuspäätösten seurantajärjestelmästä täydennettyinä htv-tiedoilla. Ympäristöministeriö katsoo, että erilliselle tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämiselle ei ole tarvetta rahaston koko ja hallinto huomioon ottaen. Seurantatiedot ovat riittäviä rahaston ohjaamiseen ja kehittämiseen.

3) Mihin toimenpiteisiin rahastossa on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Öljysuojamaksun kantaminen lopetettiin 1.3.2020, jolloin öljysuojarahaston varat ylittivät ylemmän 10 miljoonan euron pääomاران. Öljysuojamaksun kantamista koskevat säännökset kumottiin ja maksusta luovuttiin kokonaan 1.1.2023 alkaen valtion talousarvion ulkopuolista ympäristövahinkorahastoa koskevan lain (1262/2022) vahvistamisen myötä. Ympäristövahinkorahastolakiin sisällytettiin öljysuojamaksun kantamisen kumoamista koskeva säännös lain voimaantulo-

säännökseen (35 §:n 3 momentti). Laki öljysuojarahastosta (1406/2004) kumotaan kokonaisuudessaan ympäristövahinkorahastolain tullessa voimaan 1.1.2025.

Eduskunnan joulukuussa 2022 hyväksymään valtion vuoden 2023 talousarvioon sisältyy öljysuojarahastolle neljän miljoonan euron määräraha (35.10.60 Siirto Öljysuojarahastoon), jota voidaan käyttää öljyvahinkojen ja niiden torjunnan sekä pelastuslaitosten öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämiseen liittyvien menojen maksamiseen. Määrärahalla voidaan korvata pelastuslaitoksille vuoden 2022 ylläpitokustannuksia.

Ympäristöministeriö esittää uutena tilinpäätöskannottonaan, että öljysuojarahasto edelleen jatkaa maksuvalmiutensa kehittymisen seuraamista tarkasti. Öljysuojarahaston tulee käytettävissä olevien varojen rajoissa tasapuolisesti varmistaa öljyvahinkotilanteiden maksatuksen kohdentuminen sellaisiin kohteisiin, jotka ovat ympäristönsuojelullisesti tärkeitä. Hyvien yhteistyösuhteiden ylläpitämiseen torjunnasta vastaavien eri viranomaisten, ELY-keskusten ja rahaston välillä tulee kiinnittää huomiota.

Lisäksi ympäristöministeriö asettaa rahastolle tulostavoitteeksi korvaushakemusten käsittelyn keskimäärin kuudessa, ja puolessa tapauksista neljässä kuukaudessa.

4) Mihin toimenpiteisiin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ympäristöministeriö asetti 3.12.2019 ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämisen lainsäädäntöhankeen (TOVA-lainsäädäntöhanke). TOVA-järjestelmien kehittäminen sisältyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan. Eduskunta käsitteli lakiesitystä istuntokaudellaan 2022. Nyky-
muotoinen öljysuojarahasto lopettaa toimintansa vuoden 2024 lopussa. Uusi ympäristövahinkorahasto aloittaa 1.1.2025. Ympäristöministeriö pitää huolta siitä, että öljysuojarahasto kykenee siirtymäaikana vastaamaan sitoumuksistaan. Lisäksi ympäristöministeriö tukee öljysuojarahastoa sen toimiessa vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja pitää huolta sen henkilöstövoimavaroista.

Ympäristö- ja ilmastoministeri

Maria Ohisalo

Lainsäädäntöneuvos

Tia Laine-Ylijoki-Laakso

LIITTEET	Öljysuojarahaston toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2022 Öljysuojarahaston tilintarkastuskertomus vuodelta 2022
JAKELU	Valtiovarainministeriö Eduskunnan tarkastusvaliokunta Valtiontalouden tarkastusvirasto Valtiokonttori Öljysuojarahaston hallitus
TIEDOKSI	Sisäministeriö, pelastusosasto Sisäministeriö, Rajavartiolaitoksen esikunta YM:n sisäinen tarkastus ja taloushallinto